

MOJI GENIÁLNÍ PŘÁTELÉ

Vladimír Nosek

Dostal jsem od pořadatelů příjemný úkol zavzpomínat nehledanými slovy – jak říkají básníci – na našeho oslavence, který se dožil stejného věku jako já. To je nejzajímavější: oběma nám letos bylo osmdesát let! A v tomto věku mám vzpomínat na léta minulá? S mou bílou hlavou už to nepůjde snadno, ale pokusím se.

Klidně a směle a s notnou dávkou chlubitosti mohu říci, že jsem měl v životě výjimečné štěstí na osobní a navíc přátelská a ještě navíc kamarádská setkání s lidmi, o kterých nejen já sám soudím, že jsou geniální.

O genialitě říká slovník naučný toto: „Duševní vlastnost, mimořádné tvůrčí nadání, zvláštní vědecká nebo umělecká tvůrčí schopnost, dílo vytvořené s největší duchovní schopností.“ Tak.

A z řečeného vyplývá, že z mých známých, přátel, kamarádů a spolužáků odpovídají definici geniality mnozí. Pavel Bayerle, magistr farmacie, geniální hudebník, skladatel moderní hudby a dirigent. Vratislav Blažek, geniální spisovatel, textař kouzelných písní, scénárista, básník, satirik a recesista. Jaroslav Celba, geniální skladatel moderní, ale i církevní hudby, a navíc hudby k televizním večerníčkům, na které se dívají všechny generace. Luděk Pachman, trochu zapomenutý náchodský spolužák, geniální matematik, mezinárodní šachový velmistr, ale i hudebník – pianista, houslista a nezapomenutelný iniciátor školních taškařic. Vladimír Šilhánek, geniální stavitel přehradních nádrží ve švýcarských Alpách a navíc výtečný hudebník. Libor Volný, geniální básník, skromný, náchodský „Jaroslav Seifert“, jak mu jeho přátelé říkají. A pak ještě jeden, o kterém budu hovořit za chvíli.

Ti všichni se vyznačují ještě jednou neobyčejnou lidskou vlastností. Přes veškerou svoji genialitu zůstali skromnými lidmi. Ani jeden z nich se nechlubil světskými poctami, jichž se jim všem dostalo. A kdykoli jim byly nějaké uděleny, nikdy jsem se to nedozvěděl od nich samotných.

Všichni jmenovaní šli vedle mě v různě dlouhých životních údobích. Ale žádnému se nepodařilo – až na jedinou výjimku – kráčet s mojí maličností celých sedmdesát let. A tou výjimkou je dnešní oslavenec, věrný kamarád a přítel z největších, Pepík Škvorecký.

Vzájemně se doprovázíme od roku 1933 až dosud. Někdy častěji, někdy méně často. Po jeho odchodu do Kanady si píšeme, ale vídáme se už docela málo. Jedna věc je jistá – o genialitě našeho Josefa není a nikdy nebylo nejmenších pochyb.

Z jeho skromných začátků vedoucího redaktora náhodského časopisu Slovo má mladý severovýchod připomenu vynikající článek „Good-bye, Mr. Churchill!“. A pak už přišly desítky knih a stovky článků napsaných nejen doma, ale i v zahraničí. V Kanadě se stal světově proslulým nejen jako spisovatel, ale i jako odborník na americkou literaturu. Získal řadu vyznamenání, a když mu nově zvolený prezident Havel udílel Řád Bílého lva, byli jsme dojati všichni.

Na svůj náhodský původ, na své spolužáky a kamarády Josef Škvorecký nikdy nezapomněl. Vědí to všichni, kdo čtou jeho knížky, naposledy například *Swing na malém městě*, který vypráví o náhodském orchestru Miloslava Zachovala a o přátelích hudebnících. Mně nejbližší jsou *Zbabělci*: úvahy, které Danny spřádá každý večer před spaním, jsou mistrovská předznamenání Josefovy spisovatelské geniality.

A tak, Josefe Škvorecký, už nevím, co bych ještě dodal. Nestal jsi se geniálním matematikem (v duchu vidím, jak se chechtáš), ani hudebníkem, ani stavitelem přehrad, natož šachovým velmistrem. Ale to vůbec nevádí. Jsi světově uznávaným spisovatelem a navíc jsi zůstal skromným člověkem a kamarádem na věčné časy. (Dovolím si dokončit: A nikdy jinak... Tady se to kupodivu hodí.) Za to ti děkuji jménem náhodských kamarádů a spolužáků. A hlavně jménem jednoho spolužáka, víš, toho už od páté obecné!

A věrná choti Zdeni, neboj se, na tebe jsem taky nezapomněl. I ty patříš do skupiny geniálních. Ze zpěvačky, herečky a tanečnice ses stala uznávanou spisovatelkou a hlavně nakladatelkou. Však tvůj muž dobře ví, že bez tebe by šlo to vydávání knih opravdu hodně ztuha. A tak jste se naštěstí v manželství hodně a vhodně doplňovali a já vám přeji, ať vám to tak společně ještě dlouho a dlouho vydrží. A hodně zdraví k tomu!